

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudkyň JUDr. Věry Šimůnkové a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci žalobce: **F. M. F.**, zastoupeného Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, odbor občanskosprávních agend, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2005, č. j. MHMP 60946/2005, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2007, č. j. 11 Ca 232/2005 - 40,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 31. 1. 2007, č. j. 11 Ca 232/2005 - 40, byla zamítnuta žaloba žalobce (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy, odboru občanskosprávních agend (dále jen „žalovaný“) ze dne 6. 5. 2005, č. j. MHMP 60946/2005, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 1, odboru matrik ze dne 20. 12. 2004, č. j. 10121/2004, jímž nebylo vyhověno žádosti stěžovatele o vydání osvědčení o státním občanství České republiky. V odůvodnění rozsudku městský soud konstatoval obsah správního spisu, zejména žalobou napadené rozhodnutí, ze kterého vyplynulo, že důvodem nevyhovění žádosti stěžovatele o vydání osvědčení o státním občanství České republiky bylo zjištění, že nebyly splněny podmínky ustanovení § 20 a § 24 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o nabývání a pozbývání občanství České republiky“),

resp. ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství (dále jen „zákon č. 194/1949 Sb.“ nebo též „zákon o nabývání a pozbývání československého státního občanství“), kterého bylo třeba užít na případ stěžovatele s ohledem na datum narození X, neboť matka stěžovatele nepodala žádost o vydání souhlasu okresním národním výborem, a proto nebyl a ani nemohl být vydán zákonem vyžadovaný souhlas.

Městský soud po právním rozboru zákonných předpisů z oblasti státního občanství uzavřel, že neobstojí žádná žalobní námitka. K výtce nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci správním orgánem, nepřesvědčivosti správního rozhodnutí a nedostatečně objasněným důvodům rozhodnutí (§ 3 odst. 3, odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení /správní řád/, účinný do 31. 12. 2005) mimo jiné uvedl, že rozsah skutkových zjištění je vždy nutno posuzovat z hlediska předmětu správního řízení, jehož výsledkem je vydání správního rozhodnutí. V dané věci bylo nutno posoudit, zda stěžovateli lze vydat osvědčení o státním občanství České republiky (nabytí státního občanství narozením). Zjišťovat proto bylo třeba, zda k žádosti matky stěžovatele s nabytím občanství stěžovatele vyslovil souhlas výkonný orgán okresního národního výboru. Takové zjištění učiněno nebylo a nebylo ani zjištěno (prostřednictvím archivního pátrání Krajského úřadu Jihočeského kraje), že by matka stěžovatele žádost o vyslovení souhlasu s nabytím občanství pro stěžovatele podala. To ostatně netvrdil ani stěžovatel, který v odvolání naopak uvedl, že žádost nebylo možno podat z důvodu perzekuce rodiny matky. Z téhož důvodu nebylo třeba nařizovat ve věci ústní jednání, popř. vyžadovat písemné vyjádření matky. Protože správní orgány obou stupňů dostály svým povinností a zaměřily svá šetření na zjišťování okolností rozhodných pro posouzení možnosti vydat stěžovateli osvědčení o státním občanství a skutkový stav zjistily dostatečným způsobem, mohlo být o žádosti stěžovatele rozhodnuto. Městský soud nepovažoval na rozdíl od stěžovatele napadené rozhodnutí za nezákonné pro vnitřní nesouhlas žalovaného s vlastním rozhodnutím, neboť větou tohoto obsahu žalovaný pouze vyjádřil nemožnost přihlédnout k stěžovatelem tvrzené diskriminaci rodiny, neboť taková okolnost není hlediskem, které by bylo možno při posuzování žádosti zvažovat. Městský soud nepovažoval za opodstatněnou ani výhradu stěžovatele o nedostatečných důvodech rozhodnutí. K tomu městský soud odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného, ve kterém je náležitě a v dostatečné míře vyjádřeno, že žádosti stěžovatele nemohlo být vyhověno z důvodu nesplnění podmínky vyplývající z ustanovení § 1 odst. 2 zákona o nabývání československého státního občanství, tj. vyslovení souhlasu příslušným orgánem, neboť matka stěžovatele o vyslovení souhlasu pro stěžovatele nepožádala a stěžovatel proto narozením státního občanství nenabyl. Protože k nabytí občanství nedošlo ani později některým ze zákonných způsobů, není stěžovatel státním občanem České republiky. Městský soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele, podle které nelze k jeho tíži přičítat, že nenavrhl veškeré dostupné důkazy, konstatováním, že k nevyhovění žádosti stěžovatele z tohoto důvodu nedošlo, ale proto, že nebyl příslušným orgánem vydán souhlas s nabytím občanství stěžovatele a stěžovateli proto nelze požadované osvědčení o existenci státního občanství vydat.

Městský soud odmítl také výhrady stěžovatele stran zákona o nabývání československého státního občanství (absence konkrétních podmínek pro vydání souhlasu a neposuzování, za jakých okolností nebyl souhlas vydán) poukazem na to, že předmětem

řízení nebylo posuzování správnosti či nesprávnosti aplikace uvedeného zákona a nebylo ani zjištěno, že by k žádosti matky stěžovatele byl vydán zákonem požadovaný souhlas. Současně odmítl i výtku stěžovatele poukazující na nesprávnou interpretaci a aplikaci ustanovení § 1 odst. 2 zákona o nabytí a pozbytí československého státního občanství, když matka stěžovatele byla oprávněna požádat o vydání souhlasu kdykoli během zákonem stanovené jednoroční lhůty, tj. v době od 10. 10. 1968 do 11. 10. 1969, přičemž v rámci běhu této lhůty byla podmínka vyslovení souhlasu s nabytím občanství vypuštěna zákonem č. 165/1968 Sb., účinným od 1. 1. 1969, v důsledku čehož stěžovatel zcela legitimně nabyl československé státní občanství a správní orgán byl povinen mu osvědčení o českém státním občanství vydat a to i z hlediska zákazu bezdůvodné diskriminace mezi jednotlivými kategoriemi osob a v kontextu s osobním postavením matky stěžovatele. K tomu městský soud konstatoval, že otázka nabytí státního občanství stěžovatele nebyla posuzována podle zákona č. 165/1968 Sb., který v době narození stěžovatele nebyl platným a účinným právním předpisem, nýbrž podle zákona o nabytí a pozbytí československého státního občanství. K námitce o zákazu diskriminace odkázal na nálezy Ústavního soudu č. 6/1969 Sb. a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2006, č. j. 7 As 46/2005 - 54, s tím, že pokud zákon platný v době narození stěžovatele vyžadoval splnění dvou podmínek a to žádost rodiče (občana Československé republiky) a souhlas se žádostí vyslovený příslušným státním orgánem, nejednalo se o právní stav, který má diskriminační povahu.

Pochybnosti stěžovatele o tom, zda jeho otec musel být v době narození stěžovatele nutně považován za cizince, městský soud vyvrátil poukazem na Úmluvu z 16. 7. 1928 mezi Československem a Spojenými Státy Severoamerickými o naturalizaci (publikována pod č. 169/1929 Sb.) a zákon č. 60/1930 Sb. z. a n., jímž se provádí Úmluva o naturalizaci, ze kterých dovodil, že okamžikem získání příslušnosti Spojených Států došlo ke ztrátě dřívější československé příslušnosti. Za situace, kdy otec stěžovatele nabyl americké státní občanství dnem 28. 7. 1964, ztratil tímto dnem československé státní občanství a z hlediska zákona o nabytí a pozbytí československého občanství ho bylo nutno považovat za cizince.

Městský soud neshledal žádné pochybení správních orgánů, které postupovaly zcela v souladu s příslušnými hmotně právními předpisy a správním řádem, a proto žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku stěžovatel brojí včasnou kasační stížností z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., v níž (v zásadě shodně s žalobními výhradami) poukazuje na pochybení správního orgánu a dále vyjadřuje nesouhlas s posouzením právních otázek městským soudem, který měl pro důvodně vytýkané vady ovlivňující zákonnost rozhodnutí správního orgánu toto rozhodnutí zrušit.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odmítl výhrady stěžovatele a projevil s nimi nesouhlas, neboť v archivu Krajského úřadu Jihočeského kraje nebyl nalezen žádný doklad o tom, že by matka stěžovatele požádala o vyslovení souhlasu s nabytím československého státního občanství pro stěžovatele a žádost proto nemohla být projednána či zamítnuta. Šetření tedy nebylo zaměřeno pouze na zjištění, zda byl souhlas s nabytím československého státního občanství vysloven či nikoli. Výsledek šetření navíc

odpovídá i tvrzením stěžovatele, která uvedl v odvolání. V řízení tedy bylo bezpochyby zjištěno, že žádost o vyslovení souhlasu s nabytím československého státního občanství pro stěžovatele nebyla nikdy podána a nemohla proto být projednávána či zamítnuta. Tímto zjištěním byl dostatečně objasněn skutkový stav věci a nařízení ústního jednání za účasti matky stěžovatele nebylo opodstatněné. Skutečnosti významné pro vydání rozhodnutí byly v odůvodnění popsány a z odůvodnění rozhodnutí je naprosto zřejmé, že nebyly splněny podmínky zákona o nabývání a pozbývání československého státního občanství, podle něhož bylo vyslovení souhlasu s nabytím československého státního občanství neopominutelnou podmínkou pro jeho nabytí. Stěžovatel československé státní občanství nenabyl, a z tohoto důvodu nebylo jeho žádosti vyhověno.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. z hlediska a rozsahu důvodů, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti, když sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že nelze přisvědčit námitce stěžovatele poukazující na to, že v jeho případě je třeba vycházet ze zákona č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství (dále jen „zákon č. 165/1968 Sb.“), který zrušil podmínku vyslovení souhlasu příslušného státního orgánu s nabytím občanství.

Závěr o nedůvodnosti této námítky učinil Nejvyšší správní soud na základě následujících úvah.

Před vznikem československé federace (ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, dále jen „ústavní zákon“) byly otázky týkající se československého státního občanství upraveny v zákoně č. 194/1949 Sb. Se vznikem československé federace vzniklo a bylo ústavně upraveno vedle československého státního občanství i občanství republikové (české a slovenské). Ústavní zákon v čl. 5 odst. 4 zakotvil, že zásady nabývání a pozbývání státního občanství republik stanoví zákon Federálního shromáždění. Tato ústavní konstrukce byla realizována vydáním zákona č. 165/1968 Sb., na jehož základě následně vydaly obě národní rady příslušné zákony, a to zákon č. 206/1968 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství SSR a zákon č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství ČSR (dále jen „zákon č. 39/1969 Sb.“). Z uvedeného vyplývá, že zákon č. 165/1968 Sb. byl toliko základním dokumentem, který ponechal podrobnější úpravu státního občanství zákonům republik a sám se otázkami státního občanství zabýval právě a jen s ohledem na vytvoření společného federativního státu, tedy problematiku odlišnou, než o kterou jde v případě stěžovatele. Ačkoli podle svého ustanovení § 13 zrušil ustanovení § 1 zákona č. 194/1949 Sb., učinil tak bez přechodných ustanovení. Za této situace je proto třeba vycházet z republikového zákona, konkrétně z ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 39/1969 Sb. (podle kterého dítě, které se narodilo v cizině před počátkem účinnosti tohoto zákona a jehož jeden z rodičů je občanem republiky a druhý cizincem, nabývá narozením státního občanství republiky podle dosavadních právních předpisů) a k němu se vztahující poznámky pod čarou, která dosavadními právními předpisy rozumí zákon č. 194/1949 Sb.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že městský soud aplikoval na případ stěžovatele odpovídající právní předpis, a že výklad, který na jeho základě učinil, je správný a odpovídající zákonu.

Nejvyšší správní soud k věci na doplnění uvádí, že právo na získání státní příslušnosti nebylo v ústavním pořádku Československé republiky výslovně zakotveno a není tomu tak ani v ústavním pořádku České republiky. Existuje množství způsobů, jak lze nabýt občanství určitého státu. Podle právně relevantních důvodů je lze lišit na způsoby, které vyplývají ze zákona nebo mezinárodní smlouvy, z určité právní skutečnosti, z projevu vůle budoucího občana a nebo z projevu vůle státu. Podle toho, na čem je nabytí občanství závislé, jsou zpravidla rozlišovány dva způsoby. Jednak původní (originární), kdy fyzická osoba získá občanství přímo od státu (např. udělením, nalezením na území, prohlášením) a jednak odvozený (derivativní), kdy fyzická osoba získává občanství v návaznosti na občanství někoho jiného (např. narozením, osvojením, uznáním otcovství). Podle právního názoru vyjádřeného v nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 9/94 (Sbírka nálezů a usnesení, sv. 2, str. 7 a násl.), na který Nejvyšší správní soud pro stručnost odkazuje, vychází koncepce právní úpravy státního občanství z principu suverenity státní moci. Státní občanství lze definovat jako časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný a na jehož základě vznikají jeho subjektům vzájemná práva a povinnosti. Přitom je výsostným právem státu určovat podmínky, za kterých se nabývá a pozbývá státní občanství, neboť se jedná jednoznačně o institut vnitrostátního práva.

V projednávané věci není, s ohledem na výše uvedené, pochyb o tom, že stěžovatel, narozený ve Spojených státech amerických (dále jen „USA“), československé občance a otci cizinci, mohl nabýt československé, resp. české státní občanství pouze za předpokladu, že by s takovým způsobem nabytí občanství k žádosti matky stěžovatele vyslovil souhlas orgán k tomu příslušný.

V průběhu vedeného správního řízení bylo zjištěno, že matka stěžovatele takovou žádost nepodala. Z tohoto důvodu proto nemohlo a ani neprobíhalo žádné řízení o žádosti, a nemohlo o ní být ani rozhodováno. V důsledku absence žádosti proto nebyl, a ani nemohl být vydán zákonem vyžadovaný souhlas příslušného orgánu. Výhrady stěžovatele poukazující na nedostatky ve skutkových zjištěních v tomto směru učiněných nemohou obstát, neboť z obsahu správního spisu vyplývá, že správní orgány využily veškerých prostředků, včetně archivního pátrání, jimiž bylo možno ověřit podání žádosti. Toho, že žádost nebyla podána, si byl ostatně vědom i sám stěžovatel, který tuto skutečnost přičítal politické perzekuci matky, resp. její rodiny. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že požadavek souhlasu s nabytím státního občanství měl zákonný podklad v ustanovení § 1 zákona o nabývání a pozbývání československého státního občanství, které dopadalo na všechny podřaditelné případy bez rozdílu. K tvrzením stěžovatele o důvodech bránících matce v podání žádosti nelze přihlídnout, neboť tu není žádné negativní rozhodnutí o žádosti, které by případně mohlo být odrazem postoje tehdejší výkonné moci k osobě matky stěžovatele. Za situace, kdy matka stěžovatele nepodala potřebnou žádost, ať již z jakýchkoli příčin, nemohlo proběhnout řízení o vyslovení souhlasu příslušným orgánem. Tvrzení stěžovatele, že matka byla v důsledku politické perzekuce fakticky

vyloučena z možnosti podat uvedenou žádost, tak Nejvyšší správní soud hodnotí jako pouhé domněnky stěžovatele.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodné ani výhrady stěžovatele k právním závěrům městského soudu vztahujícím se k posuzování otce stěžovatele jako cizince. Právnímu názoru městského soudu nelze v tomto směru ničeho vytknout, neboť jím provedené posouzení této právní otázky má oporu v právních předpisech (Úmluvě o naturalizaci a zákoně č. 60/1930 Sb. z. a n.), jejichž výklad v odůvodnění napadeného rozsudku provedl a se kterým se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje. Nejvyšší správní soud zastává ve shodě s městským soudem názor, že otec stěžovatele ztratil československé státní občanství dnem nabytí státního občanství USA. Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit ani námitce stěžovatele o potřebě výsledku matky stěžovatele, neboť toho nebylo s ohledem na skutková zjištění, která považuje Nejvyšší správní soud za dostatečná, třeba.

Nejvyšší správní soud proto závěrem uvádí, že za situace, kdy se stěžovatel narodil dne X (tedy před účinností zákona č. 39/1969 Sb.) v USA, matce československé, resp. české státní občance a otci cizinci, musel být na jeho případ aplikován zákon č. 194/1949 Sb., z čehož je patrné, že musela být také podána žádost o vyslovení souhlasu s nabytím občanství pro stěžovatele. Jelikož matka stěžovatele takovou žádost do konce roku 1968 nepodala, a neučinila tak ani později v běhu jednorocní lhůty od narození stěžovatele, je třeba uzavřít, že stěžovatel československé, resp. české státní občanství narozením nenabyl.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O kasační stížnosti rozhodl rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a Magistrátu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. května 2008

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu